

Moje jméno:

1938: Poslední vánoční svátky před válkou byly smutné, ale solidární

Vánoce roku 1938, kdy republika o tři měsíce dříve přišla kvůli mnichovské dohodě o podstatnou část svého území, přímo o Vánocích pak také o jednoho ze svých nejznámějších spisovatelů, Karla Čapka, byly ve znamení uprchlíků z okupovaného pohraničí. Ti po tisících opouštěli svá obydlí a zaplavovali vnitrozemí. Nejednalo se jen o Čechy – byli mezi nimi i němečtí antifašisté a nacisty nejvíce pronásledovaní Židé.

Uprchlíků bylo tolik, že byli načas provizorně ubytováni i v sokolovnách, školách, továrních skladech nebo v odstavených železničních vagoncích. V Praze byla na Štědrý den plně obsazena například vysočanská noclehárna, kde svátky prožívalo přes čtyři sta lidí z pohraničí.

Již před Vánocemi se zdvihla mohutná vlna solidarity. Probíhaly sbírky, noviny apelovaly na občany: „Dovoláváme se lidskosti každého z vás, pomozte dětem, které musely opustit své domovy! Věříme, že není mezi vámi ani necitelnosti, ani sobeckosti a že tato výzva nebude nikým oslyšena!“ Před vánočními svátky se kampaň ještě vystupňovala. „Na náměstí stály Vánoční stromy republiky a lidé přispívali na děti uprchlíků, aby i v provizorních podmínkách mohly prožít pěkné Vánoce.“

Dobročinné organizaci České srdce se přihlásily tři tisíce rodin, které se nabídly, že si k sobě na Vánoce vezmou děti, jež ztratily domov. Poslední neděli před svátky vrcholila sbírka Národní pomoci. Toho dne panovaly patnáctistupňové mrazy, kdo nemusel, nevycházel, a tak si skauti, kteří jednotlivé domácnosti obcházeli, libovali, že skoro každého zastihli doma. Sbírkou byla velice úspěšná, lidé měli připraveny peníze i balíky s ošacením a hračkami,“ popisují Kourovi.

Také dobrovolné sestry Červeného kříže vyjížděly do míst, kde byli ubytováni utečenci, a rozdávaly cukroví, stromky a hračky, šatstvo a boty. Byl založen rovněž zvláštní šekový účet na podporu uprchlíků.

Moje jméno:

Vánoční nadílka dětem v Charitě. Snímek z 17.12.1938

Zdroj: ČTK

Solidarita s lidmi bez domova měla však i svou odvrácenou tvář – někteří lidé se pokoušeli na neštěstí uprchlíků vydělat. Bytů byl nedostatek, čehož někteří majitelé využili a ceny vyšponovali do horentných výšek. Vláda na tuto situaci reagovala vydáním mimořádného opatření, ve kterém pohrozila, že každý, kdo bude požadovat za pronájem bytu přemrštěnou sumu, bude potrestán pokutou až padesáti tisíc korun nebo šestiměsíčním vězením.

Objevili se i podvodníci, kteří ve falešných sbírkách vylákali od důvěřivých dárců peníze na podporu utečenců.

Moje jméno:

1938: Tichá noc neoslavovala Ježíška, ale Hitlera

Na Štědrý den se pak konalo bezpočet akcí. Stát, charitativní organizace i soukromé firmy zorganizovaly hromadné sváteční večeře. Jedna probíhala v hangáru na pražském letišti. Šéf zdejších pilotů celý den svážel letištním autobusem uprchlické děti, pro které zaměstnanci připravili nadílku. Stromček a dárky umístili přímo pod křídla letounů. V Praze bylo rozdáno pět tisíc vánoček a stejný počet štědrovečerních večeří.

Na Vánoce roku 1938 bylo například v některých německých školách zakázáno slavit narození Ježíše Krista a nesměly se zpívat náboženské vánoční koledy a písně s náboženským obsahem. Nacističtí ideologové si však dobře uvědomovali, že nelze jednoduše tyto starobylé lidové písně se dne na den zakázat.

Některé vánoční zvyky tak byly prozatím zachovány, jako například známá píseň Stille Nacht (Tichá noc). Byl k ní však složen nový text, který oslavoval nikoliv příchod Božího syna na svět, ale Adolfa Hitlera: „Tichá noc, svatá noc/všude klid, všude je jas/jen kancléř pevně k boji odhodlán/nocí a dnem nad Německem bdí sám/stále jen myslí na nás/stále jen myslí na nás.“

Celkově se v závěru roku 1938 nehledělo do budoucnosti s velkým optimismem, jak je patrné z řádků spisovatele Eduarda Basse: „Před dvaceti lety jsme si říkali, že poprvé slavíme české a slovenské Vánoce. Po dvaceti letech si můžeme jen přát, aby to zůstalo pravda, aby tyto nejtišší a nejdůvěrnější svátky byly i nyní svátky míru a pokoje v českých a slovenských duších, svátky vroucího zahloubání v podstatu národního bytí a v naše vztahy k ideám křesťanství“.

Germánské pojetí svátků bylo později na území protektorátu obecně odmítáno, narození Ježíše v Betlémě jako symbol Vánoc připomínal ve vánočních projevech Emil Hácha. Častým knižním dárkem pro děti byl Alšův Špalíček nebo Pohádky Boženy Němcové.

1939: Vychází recepty na levné vánočky a lidé věří, že okupace rychle skončí

První Vánoce obyvatel nového státního útvaru, který vznikl jako protektorát Čechy a Morava v březnu 1939, se však od ostatních vánočních svátků v období nacistické okupace odlišovaly. Společnost především žila stále s nadějí, že to nebude dlouho trvat a nacistické Německo bude poraženo, válka že bude záležitostí několika měsíců. Zároveň však fungovala cenzura, která nedovolovala o stinných stránkách hitlerovského režimu informovat, a tak obraz prvních válečných Vánoc v českém oficiálním tisku vyznívá takřka idylicky.

A ačkoliv pak v roce 1939 byly v protektorátu Čechy a Morava jako vánoční dárky doporučovány fotoaparáty, rádia, gramofony či horská slunce, likéry a lepší cigarety či doutníky, potřebné potraviny pro vánoční večeři bylo nutné shánět na černém trhu, protože lístkový systém nabízel jen skromné možnosti.

Němečtí okupační vojáci na prostranství před Pražským hradem na snímku z 16. nebo 17. března 1939.

Zdroj: ČTK

V časopisech a novinách tak vychází recepty na levné pokrmy, například na „výborné“ vánočky, na které je potřeba pouze 20 dkg vařených nastrouhaných brambor, 60 dkg mouky, 10 dkg cukru, 5 dkg margarínu, 2,5 dkg kvasnic a trocha mléka. A nacisté se snaží dále křesťanské tradice Vánoc změnit na starogermánské pohanské „slavnosti slunovratu“ a „svatý svátek Němců“.

„Praha počíná žít ve znamení Vánoc. Sta pražských obchodů upravilo již své výkladní skříně, v restauracích se objevují ozdoby z jehličnatého chvojí. Ti, na které zapomněl Mikuláš, se těší, že Ježíšek bude štědrější. Se zvláštní pozorností bude letos sledován předvánoční trh, který ve svých pravých úsecích přináší dobré předpoklady,“ psalo se 6. prosince v deníku Národní politika.

1939: Zákaz veřejných vánočních stromů a sbírek

Během protektorátu bylo však zakázáno veřejné vztyčování vánočních stromů a sbírky. Nepomohlo ani přejmenování charitativní akce ze „Stromů republiky“ na „Stromy českých dětí“. A to se ještě koncem listopadu sbírka připravovala. Akce však byla nakonec Úřadem říšského protektora zakázána.

„Stromy tyto svou mravní podstatou příliš připomínaly republiku, a kromě toho se muselo Čechům dát najevo, že ani ve své domovině nesmí pod širým nebem docela nic veřejného pořádat. V četných městech bylo vše pro vztyčení těchto stromů připraveno, avšak, všude byl vydán přísný zákaz,“ komentoval německý příkaz ilegální časopis V boj.

V Praze tak byl nakonec ve veřejném prostoru instalován jediný vánoční stromek, a to ve velkém sále na Slovanském ostrově. Média o něm však neinformovala a řada lidí o jeho existenci nevěděla.

Státní prezident dr. Emil Hácha (uprostřed)

Zdroj: ČTK

Zákaz charitativních aktivit v roce 1939 s sebou nesl ale větší příklon ke konzumnímu pojetí vánočních svátků. Přispívala k tomu i skutečnost, že česká města již nebyla zaplavena tisíci bezprizorních uprchlíků z

Moje jméno:

pohraničí jako v předchozím roce. V roce 1939 došlo k rozšíření prodejní doby nejen o tzv. zlaté neděli, ale i o samotném Štědrém dnu, který tento rok taktéž připadl na poslední den v týdnu. Nařízením zemského prezidenta bylo v českých městech, která měla více než deset tisíc obyvatel, povoleno o těchto svátcích provozovat obchody výjimečně od desáté do osmnácté hodiny.

A nákupní horečku neochromilo ani zmíněné zavedení lístkového systému na textilní výrobky a obuv, ke kterému došlo v protektorátu v polovině prosince 1939. Reklamní inzerát propagující nákup v Bílé labuti například doporučoval, aby zákazníci přicházeli spíše dopoledne, kdy „nejsou takové návaly“.

Moje jméno:

1939: „Nemocenská a životní pojišťovna hledá prvotřídního árijského zástupce,“ zní inzerát v tisku

V tipech na vánoční dárky pak v roce 1939 najdeme řadu technických vymožeností, jako fotoaparáty, rádia, gramofony či horská sluníčka, ale i tradiční knihy, studijní pomůcky a klenoty, až po různé poživatiny, zejména likéry a tabákové výrobky. Listování inzertními přílohami českých novin podle pamětníků vůbec nepůsobí dojmem, že by probíhal největší válečný konflikt ve světových dějinách. Naznačují to pouze občasné inzeráty typu „Nemocenská a životní pojišťovna hledá prvotřídního árijského zástupce.“

Nákladnější výrobky ale na odbyt nešly. V atmosféře prvních nesvobodných Vánoc se žádaným zbožím stávaly dárky s vlasteneckou tematikou, a to konkrétně knihy o české historii.

Jak připomínají dobové prameny, jako „skvostný dar“ k Vánocům bylo propagováno šestisvazkové vydání Palackého Dějin národa českého v celoplátěné vazbě, zájem byl též o první díl Obrazů z ději národa českého Vladislava Vančury. Hojně kupována byla díla „vlasteneckých“ autorů typu Aloise Jiráska či Jindřicha Šimona Baara. Z moderní prózy byl zájem o Největšího z pierotů, biografický román o slavném francouzském mimovi českého původu z pera Františka Kožíka.

„Měsíc české knihy“ v Obecním domě, 2. 12. 1939, Protektorát Čechy a Morava

Zdroj: ČTK

Moje jméno:

Vánoční nabídky knížek pro děti zveřejněné v oficiálních tiskovinách dokonce nabízely i knížky před rokem tak proskribovaného Karla Čapka (Devatero pohádek a Dášeňka), ale dokonce i dílo jeho bratra Josefa (Povídání o pejskovi a kočičce), který v té době již několik měsíců pobýval v nacistickém koncentračním táboře Buchenwald.

Prodávaly se též gramofonové desky se skladbami Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka. Celkově však vánoční tržby oproti roku 1938 prokazatelně stouply.

Vedle stálých obchodů a obchodní domů fungovaly v prvních letech protektorátu i vánoční trhy a zřejmě se příliš nelišily od těch dnešních. V Praze, kde bylo jejich centrem Karlovo náměstí, mělo před Vánocemi roku 1939 licenci na pět set vánočních trhovců. Prodávali především ozdoby na vánoční stromky, ale i figurky do lidových betlémů nebo purpuru a františky. Nechyběly ani stánky s teplými párky, vuřty pečenými na dřevěném uhlí nebo pražené oříšky.

Trhy ale nemohly fungovat příliš dlouho, a to kvůli zatemnění. V roce 1939 ho sice úřady ještě striktně nevyžadovaly, první instrukce pro jeho provádění ale již existovaly. Zatím se jednalo o víceméně pohotovostní režim – počítalo se s tím, že v případě potřeby bude veřejné osvětlení vypnuto.

O následujících Vánocích již za nedodržování předpisů o zatemnění hrozily tresty. Vánoční stromečky se tak mohly v Praze na ulicích nabízet pouze od 9 do 16 hodin, za prodej mimo vymezené hodiny hrozila pokuta až pět tisíc korun nebo čtrnáctidenní vězení.

Moje jméno:

1940: Bují černý trh. Kilogram kávy za 700 korun a za dva roky za deset tisíc

V roce 1940 již začalo přituhovat, bylo stále těžší sehnat i základní potraviny, které podléhaly přidělovému systému. V polovině prosince 1939 byl zaveden tento systém i v restauracích, host při placení musel vytáhnout spolu s penězi také svůj aršík s potravinovými lístky a hostinský odstříhl ty, které „projedl“. Regulováno bylo i čepování piva. Na přiděl začalo být rovněž mýdlo a prací prášky.

Například kilogram hrubé mouky se na černém trhu v roce 1941 prodával za 60 korun, na konci války za 150 korun. Za kilogram vepřového sádla se v roce 1941 na černém trhu platilo 200 korun, na sklonku války 1800. Nejvíce šly nahoru ceny kávy.

V posledních měsících okupace byly ceny na černém trhu většinou 10–40 krát vyšší než ceny úřední. Na to samozřejmě většina lidí neměla, vždyť průměrná čistá mzda byla tehdy asi 1600 korun. A lidé tak začali používat nejrůznější náhražky.

V novinách se objevovaly rady, jak uvařit z dostupných surovin a omezených přidělů (například recept na koláč z bramborových drobků), nebo návody, jak lze připravovat vánoční pečivo s pouhými 35 gramy tuku a jedním vejcem. I přes tyto rady zůstaly v protektorátu Vánoce v posledních letech mnohde hladové.

Kolik se bralo a za kolik se prodávalo v roce 1941 a na sklonku války

Zdroj: kniha České Vánoce, dobový tisk, Respekt, ptejteseknihovny.cz

Zdroj: kniha České Vánoce, dobový tisk, Respekt, ptejteseknihovny.cz

Moje jméno:

I v této době knihy zůstávaly oblíbeným dárkem, především českých autorů, s postupem doby jich však vycházelo stále méně a byly vydávány v horší kvalitě. V posledních letech války se stávalo, že v některých rodinách se dárky nedávaly vůbec, a to z jednoho prostého důvodu – nebyly k sehnání, nebo byly příliš drahé.

„Zejména v nižších sociálních vrstvách se projevuje zahořklost z toho, že se za těchto několik málo a nepříliš kvalitních hraček, které se ještě dnes dají koupit, musí zaplatit příliš vysoké ceny, takže prakticky jenom ti lépe situovaní mohou svým dětem něco na Vánoce darovat,“ hlásila v předvečer Štědrého dne roku 1943 pražská Sicherheitsdienst, zpravodajská služba říšského vedoucího SS, která měla mimo jiné monitorovat nálady protektorátního obyvatelstva.

1940: Místo vánočního kapra želva

Nedostatkovým zbožím se v průběhu války stával i tradiční vánoční kapr – o Vánocích roku 1940 se na něj v Praze stály šestihodinové fronty. V následujícím roce již dosáhla nouze o kapry takových rozměrů, že redakce jednoho jihočeského týdeníku byla německými cenzory vyplísněna za to, že vyzývala před Vánocemi k jejich konzumaci.

O dva roky později zase bylo redakcím doporučeno, aby se vyvarovaly „chvalozpěvů na vánočního kapra“. „Ryby nebyly, ledaže bychom si je sami někde chytli, ale to bylo moc trestné tenkrát!“ napsal při vzpomínce na Vánoce roku 1943 spisovatel Ludvík Vaculík.

Přesto na rybí maso nebyly po celou dobu války zavedeny potravinové lístky. Pamětníci vzpomínají, že občas nastala kuriózní situace. K rybám totiž bylo někdy potřeba koupit si želvy, které byly do protektorátu dováženy. Jenže lidé neměli to srdce hodit je do hrnce nebo se jich štítily, a tak se z některých stali domácí mazlíčci, jiné byly odloženy a zmateně se pohybovaly po veřejných prostranstvích.

Moje jméno:

Občané protektorátu se mohli o vánočních svátcích z oficiálních sdělovacích prostředků mimochodem také pravidelně dozvědět, jak trávil válečné Vánoce říšský kancléř Adolf Hitler. Reportáž pracovníka Německé zpravodajské kanceláře, přetištěná v Lidových novinách v prosinci 1939, tak kupříkladu barvitě líčila, jak „vůdce“ navštívil německé vojáky na frontě.

„Pod nánosem oslavných tirád na Hitlerovu ‚lidovost‘ a sounáležitost s prostými vojáky, kteří údajně dopředu o jeho návštěvě nevěděli, však mohl bdělý čtenář vyčíst jasný odklon od křesťanského charakteru Vánoc a jejich mírového poselství a někdy až křečovitou snahu o návaznost na starogermánské pohanské ‚slavnosti slunovratu‘. Vánoce jsou jakoby odepřeny ostatním národům a jsou označovány za ‚svatý svátek Němců‘,“ připomínají pamětníci.

Adolf Hitler slaví Vánoce s vojáky, 27. 12. 1939

Zdroj: ČTK/Sueddeutsche Zeitung Photo

Autor: Knorr, Hirth

Moje jméno:

Podle některých zdrojů ve věznicích na území Říše čeští političtí vězni svým dozorcům o Vánocích dokonce nadělovali dárky, ne ale v koncentračních táborech. I když se ve většině z nich alespoň nějakým způsobem Vánoce slavily, v jednom z nejhorších, v Mauthausenu, jako by k tomu vězňům ani nezbývalo sil.

Přestože Vánoce patřily k jednomu ze tří svátků, které (vedle Nového roku a Velikonoc) byly v táboře oficiálně slaveny, mauthausenským dozorcům jejich mírové poselství nic neříkalo. O Vánocích tak v Mauthausenu stával vánoční stromek hned vedle šibenice, přímo na Štědrý den 1942 dozorcí neváhali zastřelit vězně, který se pokusil o útěk.

Tam, kde to situace dovoľovala, si předávali vězňové o Vánocích alespoň malé dárky mezi sebou. Většinou se jednalo o předměty vyrobené z materiálu, se kterým odsouzení přicházeli do styku v rámci pracovní povinností ve vězeňských dílnách. Jednalo se o ryze nefunkční věci, které měly udělat druhému radost, jako například nůž vyrobený ze dřeva nebo chlebový panáček, anebo naopak praktické předměty, jako pouzdra na hřebeny či dopisy či kousek mýdla nebo pasty na zuby.

Moje jméno:

1945: Vánoce na příděl, ale výroba cukru se rozjíždí

Poválečné Vánoce byly hubené. Koncem roku 1945 dosahovala výživná hodnota přídělů potravin 60 procent doporučené normy. Vedle běžných potravinových lístků ale byly na Vánoce 1945 vydány i mimořádné příděly, takže si obyvatelé Československa mohli koupit 1500 g bílého pečiva nebo 1125 g pšeničné hrubé mouky, 150 g poživatin, 250 g cukru a 100 g marmelády nebo 75 g cukru navíc. Měsíční příděl bonbonů byl 200 g.

Už před prvními mírovými Vánoce se ale začala jejich tovární výroba opět rozjíždět. V časopise Květen vyšla měsíc před vánočními svátky reportáž, která konstatovala, že cukru a sirupu je celkem dostatek. Na běžících pásech v továrnách jely mentolky, kyselé a ovocné bonbony. A z těsta, smíchaného z cukru a sirupu svařeného na 120 stupňů, do něhož bylo přidáno příslušné množství kyselinové příchuti, vyrábějí stroje tisíce a tisíce cukrátek denně.

Továrny zápasily především s nedostatkem uhlí, potřebným pro udržení strojů v chodu. A chyběly látky i obuv. Vláda se dokonce v prosinci 1945 kvůli kritickému stavu zásobování uhlím a nedostatkem elektřiny usnesla na speciálních opatřeních. Bylo zakázáno rozsvěcet světelné reklamy, svítidla ve výlohách, omezit se mělo osvětlení ulic a veřejných prostranství, používání výtahů. S elektřinou se mělo důsledně šetřit i v kavárnách, divadlech, biografech, omezily se i jízdy tramvají, úplně byl přerušen jejich provoz mezi 10. a 12. hodinou a mezi 13.30 a 16. hodinou.

Byla dočasně zrušena práce v sobotu, týden byl jen pětidenní. Kde to bylo možné, měly děti dostat kvůli nedostatku uhlí od 22. prosince 1945 do 1. ledna 1946 volno. Mohly se radovat z uhelných prázdnin od 15. prosince 1945 na „alespoň čtyři neděle“.

Moje jméno:

1945: Šunce s hrozkami Čechoslováci na chuť nepřišli, tyčinkám Mars ano

Do Česka po válce výrazně přichází i pomoc od UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration), vůbec první projekt mohutné mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci v dějinách. Už v listopadu 1943 se na něm ve Spojených státech shodlo více než čtyřicet zemí – budoucích signatářů OSN. Cílem bylo zabránit hladu a epidemiím nakažlivých nemocí a pomoci zemím zrušovaným válkou postavit se znovu na nohy. Na akci UNRRA se nejvíce podíleli Američané – více než dvěma třetinami všech nákladů.

Země, kterým byl nárok na pomoc ze strany UNRRA přiznán, ji obdržely zdarma a platily jen administrativní výdaje a částečně dopravu. Československo na jednáních ohledně UNRRA zastupoval Jan Masaryk.

Dodávky zboží s nápisem UNRRA budily rozruch. Vedle základních potravin totiž přicházely také ty, které dospělí roky neviděli a děti narozené během okupace je znaly jen z vyprávění. Například rýže, makarony, kakao, káva a burákové máslo, ovocné džemy a šťávy, skořice, vanilka, hrozinky, čokoláda, kvalitní čaj, sušené a kondenzované mléko, sardinky a také předmět touhy snad všech tehdejších dětí – žvýkačky.

Některé z těchto potravin byly do té doby naprosto neznámé – například burákové máslo, sušené maso nebo grapefruitové, rybízové a rajčatové džusy. Některým lahůdkám americké proveniencí na chuť čechoslovenští občané nepřišli – například vepřovému s hruškovou omáčkou nebo šunce s rozinkami. Obaly od tyčinek Mars, žvýkaček, džemů nebo máslových sušenek byly ale tak lákavé, že si je lidé schovávali a někteří je mají dodnes.

UNRRA k nám dodávala ale i šatstvo, látky, léky a zdravotnický materiál, mýdlo, cigarety a další zboží. Mezi lidmi se od května do prosince 1945 i díky dodávkám UNRRA dostalo šest milionů párů bot. Pořád to bylo ale málo, v roce 1937 se jich prodalo téměř 30 milionů párů.

Celkem Československo obdrželo pomoc za zhruba 270 milion dolarů. UNRRA také pomáhala organizovat návrat vězňů z koncentračních táborů nebo pátrala po dětech zavlčených do Německa. Její činnost byla v Československu oficiálně ukončena k 30. červnu 1947, ale dobíhala ještě několik následujících měsíců.

Poté co komunisté převzali v únoru 1948 moc, dostala se UNRRA tak jako všechno americké a západní, tedy „imperialistické“, na index. Bylo o ní dovoleno publikovat jen pár hanlivých článků, nejapných kreslených vtipů a básniček. Ve školách se o ní (stejně jako o našich letcích působících za války ve Velké Británii nebo o tom, že Plzeň osvobodili Američané) nesmělo mluvit.

Na přelomu let 1946 a 1947 vysvitla naděje, že rostoucí nabídka zboží postupně potlačí černý trh. Ale neúroda, ukončení hlavní etapy dodávek UNRRA a uvolňování peněz z vázaných vkladů vedly k opětovanému rozevírání nůžek mezi legálními a nelegálními cenami. V prosinci roku 1948 byly černé ceny potravin dvoj- až pětinasobkem úředních cen, textilu a obuvi čtyř- až pětinasobkem, uhlí a cigaret dvojnásobkem.

Například úřední cena kilogramu vepřového byla 46,50 korun, na černém trhu 274 korun, úřední cena kilogramu mouky byla sedm korun, na černém trhu 30,50 korun, úřední cena kilogramu chleba byla 5 korun, cena na černém trhu 12,40. Obchodovalo se i s nároky na příděl zboží, průměrná cena za lístek na maso na čtyřtýdenní období byla 222 korun. A co se týká mezd, tak v roce 1946 činila průměrná měsíční mzda 2665 korun, v roce 1947 to bylo 3120 korun a v roce 1948 pak 3490.

Moje jméno:

Úřední a černé ceny versus mzdy v letech 1946–1947

Zdroj: kniha České Vánoce, dobový tisk, Respekt, ptejteseknihovny.cz

Zdroj: kniha České Vánoce, dobový tisk, Respekt, ptejteseknihovny.cz

Dobrou zprávou naopak bylo, že do Československa dorazily zásilky kakaových bobů, takže se od února 1946 mohlo začít s výrobou čokolády a čokoládových bonbonů.

